

Vláda: Modří tankisté
str. 5Krise hypoték v USA
str. 6Změny klimatu a
třídní konflikt s. 11

Solidarita

PROTI VÁLCE A GLOBÁLNÍMU KAPITALISMU

ČÍSLO 15

Společně proti radaru i reformám

Vláda musí padnout

Boj o Klánovický les

Klánovický les je jednou z největších souvisle zalesněných ploch v Praze. Slouží jako místo oblíbených rekreací. Ale místo uchování veřejného prostoru pro relaxaci a návštěvu přírody mají se zde vykácat desetitisíce vzrostlých stromů a být vybudováno luxusní golfové hřiště. To chce vystavět firma Forest Golf Resort Praha (FGRP), která si pro tento účel založila i lobbyistické občanské sdružení Pro-GOLF 2005.

Není to nic nového, z našeho života známe tisíce a jeden případ, kdy byly upřednostněny soukromé výdělky na veřejném zájmem. Např. hojně debatovanou otázkou v současné Francii je svobodný veřejný prostor bez reklam. Tato debata nabrala dokonce rozměr „nenásilných přímých akcí“, kdy skupinka lidí přemalovává či billboardy nebo je dokonce demontuje.

V důsledku ohromné a neřízené urbanizace Prahy v poslední době častěji dochází k tomu, že se místní organizují a vyjadřují svůj odpor vůči obzvlášť popudlivým projektům. V lesoparku Hostivař se např. brání proti výstavbě domků uvnitř chráněné zóny.

Jaký ale bude osud Klánovického lesa? V pondělí 7. září přišlo na 500 lidí demonstrovat před Magistrát hlavního města Prahy, jehož zastupitelé mají v říjnu jednat o územním plánu. Právě jeho změna by mohla výstavbu golfového hřiště zhatit.

Klánovice jsou poměrně zámožná čtvrť a účastníci demonstrace byli převážně z tamní střední vrstvy. Ale i přesto jsme zde prodali 7 výtisků

časopisu Solidarita.

Podpořte i vy petice proti zmíněným záměrům „developerů“:

www.ujezdskystrom.info

www.pratelebotice.estranky.cz

JAN MÁJÍČEK, THOMAS FRANKE

Hudební festival proti radaru

V sobotu 8. září se na středověkém hradě Točnicku uskutečnil hudební festival Iniciativy Ne základnám. Program byl pestrý a kromě řady zpěváků a kapel, z nichž jmenujme např. Silencium, Jonáš Richter, Klára Kolomazníková, Dragon, Yellow Sisters, Kokrhell Band, Kara Ben Mc, zahrnoval také promítání dokumentárních filmů souvisejících s problematikou americké zahraniční politiky, a sérii tří debat s aktivisty Iniciativy Ne základnám. Obzvlášť debaty a večerní hudební program se setkali s velkým úspěchem.

Celková atmosféra na festivalu byla dobrá, náladu kazilo jen horší počasí. Někteří lidé pochybovali o tom, zda přišlo na festival dostatek lidí. Celkem se jich zúčastnilo na dvě stě, takže i přes ledový vítr byla návštěvnost festivalu více než dobrá.

JAN MÁJÍČEK

Nová antifašistická jednotka

Prvního září se sešlo na 50 fašistů z Vlastenecké fronty a Národního sjednocení na pražském Karlově nám., aby prý vyjádřili podporu odvolanému policistovi Čermákovi. Ten čelí soudu za zbití K. Jaques na loňské prvomájové demonstraci.

Není zcela jasné, proč si fašisté na tuto akci zvolili zrovna výročí přepadení Polska ze strany Hitlerova Německa.

Čermákovi taková akce nebyla nepřijemná. Naopak, dokonce se k ní přidal a promluvil na ní.

Pro nás antifašisty šlo o premiéru: po dobrých zkušenostech z letošního prvního máje vznikla akční jednotka mezi Mladými sociálními demokraty, Socialistickou Solidaritou a Mladými zelenými. Ta oslovila další organizace a domluvili jsme se na společné protifašistické akci.

Žádná z organizací ve skutečnosti nemobilizovala, nevylepil se např. ani jeden plakát. Ale i tak se sešlo v ten den 30 protidemonstrantů z celkem šesti spolků a tisk informoval o naší akci.

Propříště snad budeme akčnější a dokážeme zmobilizovat větší počet lidí, abychom fašistům zabránili v jejich aktivitách

THOMAS FRANKE

Lži politiků, odpor občanů

Přetiskujeme dopis Jana Neorala, starosty brdského Trokavce.

Vážený pane premiére,
paní ministryně, pane
ministře,
paní poslankyně, pane
poslanče,
paní senátorko, pane
senátore,

obracíme se na každého
z Vás jednotlivě,
abychom Vám tlumočili
názor 84 starostů a
v desítkách případů i
zastupitelstev obcí na
zamýšlenou výstavbu
amerického radaru v
Brdech. Tito starostové
a zastupitelstva
nesouhlasí s výstavbou
amerického radaru v
Brdech.

Myšlenka spojit
své síly proti lžím a
demagogii některých
politiků vznikla 28.
června, na shromáždění
35 starostů v
Rožmitále. Postupně
se pak podporavolného
svazku starostů (Liga
starostů) rozrůstala a
stále roste.

Naplněním
a vyjádřením
této myšlenky o
sjednoceném postupu
mnoha rozumných,
poctivých a ne-
prodejných starostů
proti zamýšlené
výstavbě cizí
vojenské radarové
základny na našem
území jsou dopisy,
zaslané dnes všem
jednotlivým členům
vlády, parlamentu,
sněmovny, devadesáti
světovým redakcím, stranám
Zelených v celém světě,
americkému Kongresu i
významným osobnostem a
světovým politikům.

Postoj těchto starostů,
potažmo obcí, rozhodně není
projevem antiamerikanismu,
levicového nebo dokonce
komunistického smýšlení,
jak je nám zastánci radaru
podsouváno. Například
profesor Era-zim Kohák, filozof,
který prožil 30 let v USA, kde

žijí dále jeho děti, jistě nemůže
být považován za komunistu -
a přesto se velmi přesvědčivě
postavil za referendum a proti
svévolnému a arogantnímu
postupu některých vládních
politiků ve věci radaru. Stejně
pan Ing. A. V. Stoy, Ph.D.,
jeden z orga-nizátorů Výzvy

způsobem, jakým bylo až
dosud s námi o zmíněném
radaru jednáno. Naprosto ka-
tastrofální úroveň komunikace
vládních politiků směrem k
veřejnosti, amatérismus a lži
o radaru vyvolávají nejhlubší
obavy u více než dvou třetin
občanů České republiky. Jsme

profesionální agentura.

President Klaus už rovněž
vytknul vládě, že přehlíží hlasy
většiny občanů ČR, jakož
i aroganci a neschopnost
vládního mluvčího Klvani.

Umístění cizího radaru
na našem území prosazují
politici a strany, kteří k ničemu
podobnému nedo-
stali od svých voličů
mandát. Ostentativně
pohrdají míněním
většiny občanů této
země, jejichž od-por
vůči radaru potvrzují
všechny dosavadní
průzkumy veřejného
mínění. Neberou
žádné ohledy ani
na jednoznačně
odmítavý postoj
místních obyvatel
vyjádřený ve všech
dosud konaných
lokálních referendech
a anketách v obcích v
okolí Brd, kterých už
bylo přes dvě desítky
- a všechny skoro
sto-procentně proti
radaru.

Nutností
zřízení radaru je
zdůvodňována
argumenty, v jejichž
věrohodnost patrně
nevěří ani ti, kdo je
propagují. Jednou
se mluví o údajné
hrozbě ze Severní
Koreje, jindy o hrozbě
z Íránu. Podobným
hrozbám, i kdyby
existovaly, nelze
přece čelit militarizací
planety a přilehlého
vesmíru. Jediná

hroz-ba, která v souvislosti
s radarem existuje zcela
nepochybně, je právě hrozba
nových závodů ve zbro-jení,
jež tento jednostranný krok
jedné velmoci nutně musí
vyvolat a bohužel již vyvolává.
Pár na-ších politiků, v čele
s premiérem Topolánkem,
od samého počátku o
radaru uvádějí nepravdivé
in-formace. Na základě
zveřejněných videozáznamů
z besedy s občany v Borovně

„Pro referendum“, který žil
v USA 20 let a obdržel od
prezidenta USA vyznamenání
za zásluhy, přece také
nemůže být podezříván z
antiamerikanismu. A mohli
bychom uvést řadu dal-ších
osobností, které s umístěním
radaru na našem území
nesouhlasí, a přitom rozhodně
nemají a nikdy neměly nic
společného s autoritativním
komunistickým režimem.

Jsme zneklidnění

zneklidnění tím, že vláda a
politici přestali komunikovat o
radaru s občany, přestože to
je jejich základní povinnost, a
postavili mezi sebe a občany
Tomáše Klvaňu, ředitele
americké tabákové firmy
British American Tobacco,
který za státní peníze a
nevybíravými metodami
občany neinformuje, ale
nepřesvědčivě přesvědčuje,
aby s radarem souhlasili. Nyní
má za naše daně nastoupit i

je prokázáno, že sám premiér použil lži dokonce i při interpelacích v parlamentu. Neříká pravdu o neškodnosti radaru, o prospěchu tohoto zařízení, o dopadu radaru na zdraví naše a našich rodin.

Po nedobrych zkušenostech z minulosti nechceme sloužit jako pěšáci na šachovnici mocných a přejeme si, aby tuto nedůstojnou roli odmítli i naši politici. To je způsob, jakým mohou prokázat svoji kompetentnost a zodpovědnost volených zástupců, o níž tak často hovoří.

Instalace radaru je vydávána za nejúčinnější způsob ochrany Evropy. Ti, kdo o stavbu radaru v naší zemi usilují, chtějí Evropu chránit i přesto, že je o to nikdo z našich evropských partnerů ne-žádal. Tato nevyžádaná pomoc Evropu spíše rozbíjí než ochraňuje, a také proti tomu důrazně protestujeme. Jen velice naivní lidé by mohli přehlédnout, že Evropu chtějí svými jednostrannými kroky ochraňovat právě vlády dvou zemí - České republiky a Polska - které mají vůči evropské integraci zdaleka nejvíce výhrad. Považujeme proto tento postup za velmi pokrytecký.

Za podobně neupřímné považujeme řeči o tom, že radar v kombinaci s raketami

ochrání i naši zemi. Chceme být chráněni systémem mezinárodních smluv, který je však - jak o tom svědčí mimo jiné poslední kroky Ruska - připravovanou stavbou výrazně oslabován. Jak máme vůbec věřit, že zde jde o naše zdraví a životy, když přední politici nejsou schopni splnit ani své nedávné sliby o tom, že stavba bude umístěna dostatečně daleko od nejbližších obydlí. A už vůbec nás neuklidňují šokující výroky premiéra, že lidé přece umírali a budou umírat vždycky. To nejsou v tomto případě slova zodpovědného státníka.

Jsme přesvědčeni, že připravovaná stavba radaru nevyřeší žádný z existujících problémů. Právě naopak. Snaha militarizovat citlivý prostor ve středu Evropy už nyní způsobuje problémy nové a závažnější než ty, které měly být údajně řešeny.

Jak informovala zahraniční i naše media, Sněmovna reprezentantů Kongresu USA a senátní výbor vyškrtli už z financování antiraketový systém v Polsku, a nemají zájem plně financovat nefunkční systém radaru XBR v Evropě, váhají. Několik našich politiků ale tvrdošíjně i nadále prosazuje výstavbu této základny v ČR, třeba i bez raket v Polsku. To už je

obtěžně pochopitelné - naši politici se snaží prosadit něco, o čem začali pochybovat i kongresmani USA, státníci a světoví vědci, něco, nač i Kongres váhá dát peníze, nazýváje to futuristickým snem.

My už víme, že slova o obraně České republiky radarem jsou lživá - odborníci už vysvětlili, že radar je především určen k obraně radarů v Grónsku a na Aljašce, a pak k ochraně území USA. Snahou USA je přemístit linii možného střetu raket a antiraket nad území jiných států, nad území Evropy. To, že se zamoří radioaktivním spadem Evropa a nikoli USA - to už pro Bushovu administrativu není tak podstatné.

Tady vůbec nejde o antiamerikanismus či příklon k Rusku, tady jde o příběh krále a jeho obětovaného pěšáka. O přežití občanů. Íránské balistické střely - to je jen stínová hra, vymyšlené zdůvodnění toho, co sem právě hodlají za vydatné pomoci našich několika prodejních politiků strčit.

Radar bude negativně ovlivňovat nejen zdraví lidí, ale i životní prostředí. To si patrně sice uvědomují, ale nedbají, i poslanci strany Zelených. Do politiky vstupovali se zcela odlišnými záměry, než jaké předvádějí

nyní. Jejich výmluvám, že se musí podílet na vládě proto, aby mohli prosazovat svůj zelený program, už dnes nikdo nevěří. Zapomínají, že občané nezapomínají.

Politikům koaličních stran připomínáme, že čas, který zbývá do voleb, zase není tak dlouhý. V toku událostí to bude jen chvilka, a buďte ujištěni, že ty, kteří dnes pohrdají naším názorem, si my i občané budeme ve volbách velmi dobře pamatovat.

Obracíme se na Vás s žádostí, abyste slova o zodpovědnosti, kompetentnosti politiků a o zájmech naší země zbavili pachuti licoměrnosti a lži a pomohli je naplnit skutečným obsahem v souladu s vůlí většiny našich obyvatel a vašich voličů.

Ono masarykovské : „Jsem příznivcem politiky jako služby pravdě, jako bytostně lidské a lidskými měřítky se řídící sta-rosti o bližní,“ by mělo platit stále.

JAN NEORAL
starosta Trokavce
V Trokavci dne 25.9.2007

Tento dopis odsouhlasilo 84 starostů obcí. Originály souhlasů jsou uloženy u organizátorů v Trokavci a v Příbrami

„Petice za referendum o radaru“

„Podepište petici za referendum o americkém radaru,“ je jedno z hesel, které zná velmi dobře každá aktivista Iniciativy Nezákladnám i Socialistické Solidarity. Všichni jsme na petičních stáncích prostáli stovky hodin a nazbírali tisíce a tisíce podpisů.

Petiční stánky jsou nejdůležitější pravidelnou činností Iniciativy. Je to způsob, jak se její argumenty mohou dostat k široké veřejnosti, a také způsob jak získat další podpisy pod petici za referendum. Každý podpis zvyšuje tlak na politiky, kteří referendum nechťejí. Mohlo

by se totiž ukázat, že lidé dovedou o závažných věcech rozhodovat sami. Počet podpisů zatím dosáhl něco přes 60 000.

Od konce září se opět konají pravidelné petiční stánky.

Úterý:

Před Mestskou knihovnou v Praze, vždy od 16.00 do 17.30h

Přidejte se a pomozte sbírat podpisy pod petici! Více informací o podpisových místech najdete na webu Iniciativy Nezákladnám: www.nezakladnam.cz

Modří tankisté

Topolánkuv kabinet pokračuje i po prosazení daňové „deformy“ 21. srpna, v den výročí vpádu ruských tanků do Československa, plnou parou ve své třídní válce seshora.

Do „technické“ novely zákoníku práce Nečas propašoval prodloužení pracovní doby pro nezletilé ze 30 na 40 hodin týdně.

A už chystá další novelu, která má usnadňovat šéfům vyhazovat nás z práce a zároveň nám klást další nesmyslné překážky při čerpání sociálních dávek.

Vládní návrh státního rozpočtu na rok 2008 naordinuje již beztak špatně placeným pracovníkům ve veřejné sféře pokles reálných mezd, zatímco Ministerstvo vnitra získá na platy policistů o 26% fondů navíc.

Ani k důchodcům kabinet samozřejmě není tak štedrý. Valorizace důchodů na příští rok probíhá na nejnižší možné, zákonem dané úrovni a činí průměrných 346 Kč za měsíc. Průměrný důchod tak dosáhne bídných 9111 Kč a dále zaostává za mzdami. Vzhledem ke výrazně vyšším výdajům na potraviny, lékařské ošetřování apod. v důsledku vládní daňové reformy by bylo zapotřebí cca 700 Kč, aby se důchody udržovaly na stejné reálné úrovni.

Česká správa sociálního zabezpečení přitom funguje od r. 2004 s významným přebytkem, tj. vybírá na našich příspěvcích více než vydává na důchody, sociální dávky a na administrativu. Pro letošní rok činí tento

přebytek 27miliard Kč a vláda ho bezostyšně používá na jiné účely, tj. v podstatě okrádá sociálně nejslabší.

Šance

Klesající nezaměstnanost a nedostatek pracovních sil v mnoha oborech však zatím nahrává pracujícím a zvláště pak odborům při vyjednávání kolektivních smluv. Jak odboráři, tak podnikoví ekonomové se nechali slyšet, že čekají pro letošní podzim tvrdší jednání než v nedávné minulosti.

Uvidíme, jestli se odboráři této příležitosti chytanou nebo pohoří tak jako při dubnové „stávce“ ve Škodovce (viz. Solidarita č. 12). Probíhající finanční krize ve Spojených státech totiž již klepá na naše dveře a tato šance na určité narovnání účtů možná brzo

vyprchá.

Pokles

Volební preference ODS klesají podle posledních průzkumů pod preference ČSSD. Sociální demokraté s KSČM by dle nich nyní získali dohromady 109 křesel ve sněmovně.

Vedle prosazování základny USA hlava nehlava stojí v pozadí těchto výsledků jednoznačně daňová reforma. Dle agentury Factum si myslí 80% lidí, že se jejich životní úroveň dotkne negativně.

Avšak stále existují nejen odesáctí ideologové jako Vlastimil Tlustý, ale i sociologové, kteří dávají vinu „nedostatečné razanci“ reformy.

Podle zářijového výzkumu Sociologického ústavu AV ČR jsou české

„politické a ekonomické elity“ (čti: vládnoucí třída) výrazně pravicovějšího smýšlení nejen ve srovnání s těmi ze západní Evropy, ale i z nových členů EU. O obyčejných lidech se to však říci nedá.

Pravicová jednodlost médií a jejich „prominentů“ ze střední vrstvy tak zakrývá prohlubující se polarizaci mezi těmi „nahore“ a „dole“.

Systémová kritika

V této souvislosti ještě jednu zajímavost. Podle výzkumu britského „The Economist“ se těší ČR „úplné demokracii“. Vláda stojící na dvou koupených sociálnědemokratických poslancích a oklamáných voličích Strany zelených je tak dle prestižního týdeníku tak standardní záležitost, že se ČR v „ryzosti“ demokracie umístila např. před Francií či Británií.

Padá tak zřejmě argument jak pravicových demagogů, tak i středových kritiků poměrů, že vše bude v pořádku, až u nás bude všechno tak poctivé a demokratické jako na Západě.

Propříště se budou muset nespokojenci vypořádat se systémovou kritikou – s kapitalismem a s tím, jak kapitalismus definuje demokracii.

THOMAS FRANKE

2010. Mezinárodní konference - Starostové proti základnám

Přidejte se ke hnutí proti základnám

- * podepište petici a rozšířte ji ve svém okolí či poskytněte místo kam mohou lidé přijít petici podepsat
 - * pomozte s organizací protestních akcí proti základnám
 - * pomozte s propagací iniciativy (internet, šíření letáčků...)
 - * poskytněte tisk či kopírování materiálů
- ...kontaktujte nás: 606 255 709

www.nezakladnam.cz

Nestabilita kapitalismu

Finanční krize, kterou způsobil na přelomu července a srpna krach trhu s nemovitostmi v USA, připomíná scénu ze staré americké filmové grotesky.

Děj se odehrává v kuchyni restaurace. Človíček (Chaplin, Frigo, někdo jiný? - už si nepamatuji) nese v náručí vysoký sloupec umytých talířů. Zakopne o něco, sloupec se nebezpečně nakloní kupředu a človíček, aby zachránil situaci, se dá do pokusu, aby jeho vršek doběhl. Jenže to nestačí, talíře pořád utíkají, takže človíček musí přidávat, až definitivně narazí a všechno skončí katastrofou. O obdobná restaurační scénka se vyskytuje také v Hrabalově Anglickém králi, kde číšník - virtuóz roznáší na jeden zátaž rekordní množství jídel, pak ale klopýtne s obdobným výsledek: porce vepřového s knedlíkem a zelím končí na hlavách zděšených hostů.

Balancování na hraně, při němž je třeba neustále přidávat páru, aby se podnik nezhroutil - tak vypadá život finančního kapitálu, jehož principem je spekulace a který dnes udává tón celé kapitalistické světoekonomice. Zatím v ní došlo k jednomu globálnímu krachu, známému „černému pátku“ na newyorské burze v říjnu 1929, z níž následovala vleklá a hluboká celosvětová krize. Proti opakování takové katastrofy se kapitalistický systém pojistil některými korekčními mechanismy, které fungují dodnes, ovšem za tu cenu, že si finanční systém, ve své podstatě stále nestabilnější, bere v krizových okamžicích za rukojmí celou světoekonomiku, aby zaplatila dluhy, které nasekal.

Současná finanční krize, která zdaleka neskončila,

dala podnět k debatám o povaze zmíněných korekčních mechanismů a o celkovém fungování kapitalistické ekonomiky. Je příznačné, že v českém mediálním prostoru byli slyšet převážně „odborníci“ (typicky ekonomové velkých bank) kritizující centrální finanční struktury, Federální rezervní systém USA (FED)

individuální výrobci. Vznikem větších podniků se však realita začala této koncepci vzdalovat, až koncem 19 století, poté co koncentrace kapitálu vedla ke vzniku kartelů a velkých monopolů a co tón začal udávat finanční kapitál, přestala „skrytá ruka trhu“ fungovat jako stabilizující makroekonomický faktor

potřebuje střechu nad hlavou a banky na ni začaly nabízet hypotéční úvěry stále většímu počtu uchazečů, u nichž bylo vysoké riziko, že půjčky nedokáží dlouhodobě splácet. Proti rizikům se chránily dvěma způsoby, starým a novým.

Starý způsob, kterému dal americký ekonom Minsky název „Ponziho efekt“ podle

burzovního spekulanta ze dvacátých let, je vlastně známou hrou na letadlo. Když dlužníci přestanou splácet hypotéky, je třeba získat za každou cenu nové zájemce u hypotéční úvěry, kteří svými vstupními vklady umožní hypotéční bance ucpat díry v letošní finanční bilanci. Banky prostě musí přidat páru podobně jako

a Evropskou centrální banku (ECB) za to, že snížením úrokových sazeb pomohly komerčním bankám vyhlednout z hroziícího bankrotu. Měly prý raději nechat fungovat neviditelnou ruku trhu, jež by potrestala banky lehkomyšlně poskytující hypotéční půjčky rizikovým klientům, a vše by se vrátilo do normálního stavu ke všeobecnému prospěchu. Na nesmyslnost této argumentace upozornil polemikou probíhající v Britských listech koncem letošního srpna. Podívejme se na věc trochu blíže.

Teorie o neviditelné ruce trhu stabilizující celý ekonomický systém totiž už dávno neodpovídá realitě. Byla jí asi blízko koncem osmnáctého století, kdy ji formuloval Adam Smith a kdy v kapitalistické ekonomice vystupovali samostatní

docela. To neznamená, že by se na ni ekonomové a bankéři nadále nespolehali, důsledkem ale byl právě onen velký burzovní krach v říjnu 1929 a to, čemu Američané říkají „Great Depression“. Na toto poučení se dnes rádo zapomíná, i když nestabilita světového finančního systému se v posledních desetiletích dál zvýšila vznikem a obrovským nárůstem spekulativních obchodů s takzvanými finančními deriváty.

Potřeba neustále dál a dál akumulovat kapitál a rostoucí potřeba s jeho akumulací v materiální výrobě a službách (dlouhodobý pokles průměrné míry zisku) vedly k tomu, že finanční kapitál hledal nové možnosti akumulace ve své vlastní sféře. Trh s nemovitostmi se stal jedním z oborů ekonomiky, který k tomu nabízel příležitost. Každý

ten človíček s kymácející se horou talířů. Nějakou dobu to pomůže, pokud ekonomika dostatečně roste a je hodně nových zájemců o byty. Jak ale ukázal rok 1929, v takto přehřáté ekonomice stačí škobrtnutí, malý pokles důvěry, a domeček z karet se zhroutí.

Novým způsobem jsou zmíněné finanční deriváty. S úvěry je totiž ta potřeba, že bance zůstanou v účetnictví až do konečného vypořádání, dobrého nebo špatného. Deriváty umožňují tyto úvěry někomu prodat a přitom zdánlivě rozptýlit riziko na velké množství investorů. Banky sdužují hypotéční úvěry do cenných papírů označovaných jako RBMS (residential mortgage backed securities). S nimi se pak obchoduje na finančních trzích. Protože se tím hypotéční banky zbavují prvotního rizika, mají tendenci

prodávat dál hypotéky stále problematictější uchazečům. Noví majitelé RBMS, aby snížili riziko, které tak na ně přešlo, znovu „derivují“ RBMS do nových cenných papírů zvaných CDO (collateralised debt obligations), v nichž se RBMS třídí do tří „tranší“ podle rizika nesplácení – od relativně nejbezpečnějších („investment grade“) před střední („mezzanin“) až po nejriskantnější („toxic waste“). Aby se prodal i toxický odpad, slibují se na něj velmi vysoké výnosy. Takto se původní dluhy majitelů hypoték šíří po celé ekonomice. Obdobné mechanismy fungují také v dalších oblastech ekonomiky, například při násilné dluhové restrukturalizaci podniků známé pod jménem „private equity“. Vzniká tak „fiktivní“, neskutečný kapitál (v angličtině „fictitious“, což také znamená smyšlený, s nádechem nesolidnosti), který má dnes na finančních trzích drtivou převahu. Podle odhadů na něj připadá 95 % všech finančních transakcí, takže obchodování reálným zbožím a službami

dnes představuje pouze 5 % celkového finančního obrátu.

Rozptýlení rizika pomocí finančních derivátů sice snižuje nebezpečí krachu z přímých spekulací typu „letadla“, ale to, co bylo vyhozeno dveřmi, se vrací oknem. S riskantními úvěry se dnes obchoduje systémově a v mnohem větším objemu, takže riziko škobrtnutí se neustále vrací. Tohoto nestabilního charakteru systému jsou si vedoucí velkých bank dobře vědomi. Slavnému někdejšímu šéfovi FED Alanu Greenspanovi se připisuje výrok, že řízení financí se podobá jízdě na tygroví.

Lidi nesoucí odpovědnost za celý systém, jako jsou šéfové FED a ECB, straší vzpomínka na „černý pátek“ roku 1929 pořád jako černá můra. Krize přicházejí jedna za druhou, z různých a někdy nejasných příčin. Některé se mohou se značnou dávkou cynismu nechat „vyhnít“, pokud je pravděpodobné, že systém jako celek neohrozí (např. jihovýchodní Asie koncem 90. let, Argentina 1999 – 2003), i

když v nich mohou zkolabovat celé národní ekonomiky a lidé masově umírat hlady, jako v Argentině. Když je ale vysoká pravděpodobnost, že krize destabilizuje celek, pak se FED, ECB, ale v některých případech i Mezinárodní měnový fond rozhoduje sanovat. O teorii neviditelné ruky trhu se v tu chvíli moc nestarají. Rozhodující je správně odhadnout reálné riziko a mít možnost zásahu.

Jako vždycky, konstatuje analytik Frédéric London v zářijovém čísle Le Monde diplomatique (odkud čerpal do značné míry tento text), zaplatí za tyto hry koneckonců aktéři reálné ekonomiky, podniky, zaměstnanci, spotřebitelé. Na uvedených finančních spekulacích se nijak nepodíleli a nyní vidí, jak se utahují kohoutky úvěrů beztoho, že by to sami nějak zavinili.

Ekonomika pro ně představuje onoho nepochopitelného divokého tygra, o němž hovořil Alan Greenspan a kterému jsou vydáni napospas. Ve skutečnosti to ale jsou

reálné finanční mechanismy, představující jakési jednosměrné čerpadlo, které přesouvá peníze zdola, z reálné ekonomiky, do sféry financí při každém pohybu, když ekonomika roste i když se smršťuje. Rozpor mezi „financemi“ a zbytkem ekonomiky je podle některých analytiků (Duménil a Lévy, opět Francouzi) klíčový pro pochopení situace.

Ještě o jednom riziku je potřeba se zmínit v této souvislosti. Do spekulativních obchodů s deriváty se stále více pouštějí banky a jiné finanční instituce slibující, že převezmou na svá bedra péči o rozhodující sociální jistoty: soukromé penzijní fondy, instituce podnikající v soukromém financování zdravotnictví a školství. Pokud by tyto sféry měl také ovládnout finanční kapitál, riziko pro společnost jako celek by dále podstatně vzrostlo. Stále naléhavější je proto nutnost nasadit finančnímu kapitálu otěže. Což bude vyžadovat zásadní institucionální změny.

RUDOLF PŘEVŘÁTIL

„Válka proti terorismu“:

Guantánamo: Bublina civilizace

„Nejhorší z nejhorších“. To jsou lidé, kteří jsou podle prezidenta Bushe zadržováni na americké základně v Guantánamu. Teroristé, nepřátelé USA a demokracie, islámští extrémisté atd. Ať si je pan Bush nazývá jakkoliv, je zcela jasné, že ti to lidé jsou zadržováni ve zcela nelidských podmínkách a jsou jim upírána i ta nejzákladnější lidská práva.

Základna má rozlohu 117 km² a nachází se na ní jediný McDonald's na celé Kubě. Má kolem sebe osmadvacetikilometrovou bezpečnostní zónu, která je zaminována. Amerika získala ústí zátoky Guantánamo za španělsko-americké války. Námořnictvo zde roku 1903 vybudovalo základnu, která

měla zásobovat uhlím lodě plující do Panamského průplavu. Kubánská vláda zpočátku neměla námitek vůči tomu, aby se na základně vybudovalo vězení pro teroristy a projevila USA podporu. Ta ovšem zmizela při prvních zprávách o vyslyších metodách USA a Castro označil Guantánamo za koncentrační tábor.

První vězeň byl na vojenskou základnu v Guantánamu převezen 11. ledna 2002. Od té doby bylo na tomto území zadržováno zhruba 750 – 775 zajatců. Nyní se jich tam nachází okolo 430 zajatců. Z toho 10 jich bylo postaveno před vojenské komise, které vznikly na základě zákona „The Military Commission Act“ z roku 2001.

Nemusím jistě zdůrazňovat, že zákon je výplodem Bushovy administrativy. Americký Nejvyšší soud, ale označil tyto tribunály nezákonnými. Nikdo ze zadržovaných nebyl nikdy shledán vinným. Na tomto místě ovšem platí presunkce viny. Zajatci se nikdy nedoví, z čeho jsou vlastně obviněni a proto se nemohou hájit (nemohou se ani obracet na americké soudy). Jsou případy kdy se zajatci přiznali, ovšem vždycky okolo jejich přiznání existovali pochybnosti např. jaké byli použity metody k získání přiznání. Protože sama vláda USA nepovažuje toto území jako americké, jelikož se jedná o vojenskou základnu USA v zahraničí. To je podle vládních právníků důvod k tomu, že na ní neplatí

americké federální zákony. Pro vládu USA to znamená, že Guantánamo je bublina ve které neexistují zákony. V rámci této logiky je tudíž možno používat k dosažení přiznání metod, které jsou ve většině částech světa považovány za nelegální.

To potvrzují i výpovědi lidí, kteří měli to štěstí a byli propuštěni. Mezi metody, které jsou na Guantánamu používané patří např. svázání zajatce na zem a ponechání ho 24 hod. bez jídla a pití, samoty s minimálním prostorem, zamezování spánku, pouštění tvrdého metalu na několik hodin, během kterých musí zajatec klečat, uražení Koránu, odepírání základních hygienických potřeb atd. Zpráv o fyzickém násilí je

také mnoho např. v případě Shakera Aamera ze Saúdské Arábie. Zde je kousek z žaloby kterou podali Aamerovi právníci: „Vojenská policie mu způsobila tolik bolesti, že se pan Aamer domníval, že zemřel. Vojenští policisté vyvíjeli tlak na místa na celém jeho těle – na spáncích, pod čelistí, na dutá místa pod ušima. Dusili ho. Ohýbali mu nos tak tvrdě, že se obával, že se zlomí. Neustále ho štipali do stehů a do chodidel. Píchali ho do očí. Drželi mu otevřené oči a svítili mu do nich po dobu mnoha minut ostrou svítilnou, což vyvolávalo silné teplo. Ohýbali mu prsty tak, že řval. Když křičel, dusili ho a pak mu navlékli masku, aby nemohl vydávat zvuky. „Další propuštění vězni si stěžovali na sexuální zneužívání od

zdravotnic atd. Nemusíme tomu věřit, ale nezapomeňme, že v Guantánamu neexistuje právo.

Ve vězeňském komplexu Guantánamo je zhruba 344 lidí (z 430) drženo na samotkách. Ať už se nacházejí v táboře číslo 5, 6 a Echo, je jejich komunikace se světem nulová. Tábor 6 označovali Američané za nejvyšší v technologické úrovni, realita je zcela jiná. Zajatci mají zákaz pohybu, nemají do místnosti přístup slunce ani vzduchu, neustále osvětlení cel, trvalý dohled, v noci chlad, kterého nemají jak se zbavit, absence činnosti a komunikace. Nejvyšší „technologická“ úroveň psychického nátlaku. Jelikož nejde podat právního protest uchylují se vězni často k hladovkám. Třem lidem se

podařilo spáchat sebevraždu.

Smutnou zajímavostí je, že pouze 5% ze všech vězňů chytila americká armáda. Většinu chytili Pákistánci a Afgánci, jelikož byla vysána odměna 5 000 dolarů za potenciálního teroristu.

Přestože svět se snaží vyvíjet na Bushův silný nátlak, odolává. Většinou se snaží odpovědi vyhnout a pokud je k ní donucen zalže. Např. Při jeho loňské návštěvě Vídně řekl: „Rád bych zavřel Guantánamo! Chtěl bych, aby s tím byl konec.“ Namítl ovšem, že mezi těmi vězni jsou i podezřelí z vraždy, kteří by mohli ohrozit společnost.

I kdyby všichni co se nacházejí v guantánamských byli skutečně shledáni vinnými (u více než 50% lidí

se o tom velmi pochybuje) řádným soudem, kterého se jim nedostává, nezasloužili by si podmínky tak tvrdé a za hranicemi práva. Budme solidární s guantánamskými, vězni kteří se ocitli v bublině bezpráví a barbarství.

Na konec ještě citaci ohledně první návštěvy právníka s již zmíněným Shakerem Aamerem: Aamer mu sdělil, že neviděl slunce po dobu 79 dnů a nemá žádný kontakt s vnějším světem. Konstatoval: „V jakoukoliv chvíli vás mohou svléci donaha. Dávají vám hlavu do záchodu jménem bezpečnosti. Je to všechno jen ponižování. Snaží se mě zlomit.“

FILIP REUEL MOLNÁR

Globální klimatické změny:

Změny klimatu a třídní konflikt

Globální oteplování ohrožuje veškeré lidstvo, ale boj s ním vyžaduje více než individuální změny chování nebo spoléhání se na vládu, vysvětluje *Chris Harman*.

Během posledních dvou let se otázka změny klimatu přesunula od okrajů mainstreamové politické diskuse k jejímu centru. Těžko uplyne týden bez nějakého mezinárodního mítinku na toto téma. Politici a korporace všech odstínů nyní deklarují svou vůli něco s touto záležitostí dělat; dokonce George Bush připustil, že problém existuje.

Je zde směs motivů. Ale někteří z těch, kdo řídí světový kapitalismus, rozumí tomu, že prostředí, na němž je systém závislý, bude během jedné nebo dvou generací v nebezpečí rozkladu.

O tom, co se děje se už tolik nedebatuje. Nárůst určitých plynů v atmosféře způsobuje nárůst průměrných teplot v atmosféře s potenciálně katastrofickými následky. Nové vzorce počasí budou působit na rostliny, které potřebujeme k jídlu. Pravděpodobnost bouří

a sucha vzroste. Ledovce budou tát. Zvyšující se úroveň ležící regiony, jako je delta Nilu, Bangladéš a části Floridy

moří ohrozí záplavami nízkou (a případně také centrální

Londýn a Manhattan).

Většina plynů, které to způsobují, vzniká spalováním uhlíku (ve formě uhlí) nebo uhlovodíku (ve formě ropných produktů). To jsou zdroje skoro veškeré energie, na kterých je současná společnost závislá.

Existují různé složité kalkulace, které ukazují, co by se mohlo stát, pokud by nárůst těchto plynů pokračoval, ale souhlas ohledně stupně růstu globální teploty a pravděpodobných dopadů je všeobecný. Odhady zajišťuje například Mezinárodní panel klimatických změn (Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC) a byly v říjnu minulého roku obsaženy ve Sternově zprávě pro britskou vládu, ačkoliv někteří vědci upozorňují na to, že zde je problém podceněn.

Sternova zpráva a Evropská unie argumentují, že musí být zabráněno zvýšení teplot o více než dva stupně

celsia. Zvýšení o dva stupně by způsobilo nesmírné problémy pro lidi v nejdůležitějších částech světa a cokoliv většího by pro ně bylo zničující. Ale současná politika neudrží vzrůst teplot dokonce ani v těchto limitech. Koncentrace plynů, které způsobují globální oteplování, může být měřena v částech na milion (parts per million – ppm) „ekvivalentů oxidu uhličitého“. V současnosti je to 459 ppm. IPCC odhaduje, že pokud úroveň stoupne na 510 ppm, je zde šance jedna ku třem, že teplota překročí dva stupně; pokud úroveň dosáhne 590 ppm je zde šance devět z deseti.

Nicméně cílovou úroveň emisí Sternovy zprávy je 550 ppm. U britské vlády činí tato úroveň 666 ppm (pokud jsou zahrnuty veškeré skleníkové plyny a ne pouze oxid uhličitý). To podle spisovatele a aktivisty George Monbiota znamená od 60 do 95 procentní šance zvýšení teploty o tři stupně a pravděpodobnost velice nebezpečné klimatické změny.

Mítink G8 v Rostoku nepřijal ani cílové úrovně Steinerovy zprávy. Poté, co světoví vůdci deklarovali, že je zde velký problém, odložili dokonce začátek jakéhokoliv řešení o dva roky. Vše, co zvažují, je pokus snížit o polovinu emise plynů, které způsobují změnu klimatu, do roku 2050. Přitom k udržení globálního oteplování pod dva stupně by bylo třeba 80 procentního snížení emisí.

Kořeny problému

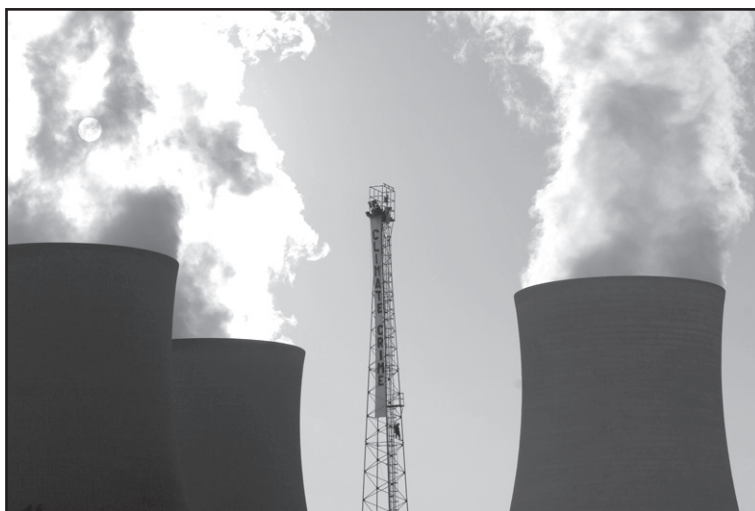
Vlády a firmy mají skutečný zájem zastavit změny klimatu, stejně jako měli jejich předchůdci před stoletím a půl skutečný zájem vyrovnat se s tyfem a cholerou v dělnických čtvrtích, aby se vyhnuli rozšíření nákazy do čtvrtí bohatších.

Nyní je v sázce více. Nejsou ohroženy jen životy, ale stabilita globálního kapitalismu. Ale vládnoucí nemohou dosáhnout svého cíle bez toho, aby srazili hybnou sílu kompetitivní kapitálové

akumulace, úplného základu svého systému.

Ničení životního prostředí bylo vždy důsledkem kapitalismu. To ukázal Karel Marx v kapitole o strojích v Kapitálu: „Veškerý pokrok kapitalistického zemědělství je pokrokem v umění nejen okradení pracovníka, ale také vykradení půdy; veškerý

mají ti, kdo podporují systém, potíže s řešením. Drastická opatření, potřebná ke snížení emisí, budou představovat pro jiné firmy a státy příležitosti k proniknutí na trh. Kapitalismus je v situaci zničení samotné země, na které stojí. Ve hře je také naše budoucnost a budoucnost našich dětí či vnoučat.

pokrok ve zvyšování úrodnosti půdy v daném čase je pokrokem v ničení trvalých zdrojů této úrodnosti. Čím více země začne svůj rozvoj na základech moderního průmyslu, jako například Spojené státy, tím rychlejší je proces destrukce.“

Na začátku 19. století způsobovaly pro kapitalisty větší ohrožení škody způsobené zdravím námezdně pracujících honbou za ziskem než samotné infekční nemoci. Hrozil vznik nedostatku dělníků, dostatečně zdravých na to, aby mohli být vykořisťováni. Zájmy kapitalistické třídy jakožto celku byly vloženy do legislativy a státních inspekcí k prevenci vysílení pracujících tříd. Ale individuální kapitalisté se tomu zuby nehty bránili.

Kapitalismus nyní obklopuje celý svět a poškozují nejen lokálně, ale globální prostředí, na kterém je závislý. Kouř továren, který způsobuje v činžácích pracujících zánět průdušek, se stává skleníkovým plynem, jež hrozí, že zničí celé lidstvo.

Přesně z toho důvodu, že se jedná o globální problém,

Jak bychom měli odpovědět?

Někteří lidé tvrdí, že jedinou možnou odpovědí je položit problém tak, že změny klimatu jsou záležitostí, která zastihne všechny ostatní. Vše ostatní musí být podřízeno budování kampaně jakou nikdy dříve nikdo neviděl a pokusit se přinutit vlády a firmy k potřebným činům. Ale kampaně zaměřené čistě na změnu klimatu problém nevyřeší. Můžou zvýšit vědomí toho, co se děje, ale to není to samé jako zajistit organizovanou sílu, schopnou přinášet řešení. Nejúspěšnější monotematické kampaně, jako je například protiválečné hnutí, mobilizuje desítky, někdy stovky tisíce lidí. Tak mohou vyvíjet tlak, který je někdy dostačující k tomu, aby přinutil vlády odstoupit od nepopulárních opatření, nebo dokonce příležitostně přijetí blahodárných opatření.

To je možno vidět na způsobu, jakým protiválečné hnutí zvýšilo obtíže vlád Spojených států a Británie, kterým čelí při svém tažení do Iráku. Ale pro hlubší změnu

je třeba více – musí existovat síla, schopná uvalit svou vůli na silné kapitalistické zájmy. Lidé, kteří dvakrát bombardovali Bagdád, aby bránili svou dominanci nad světovými zásobami ropy, prostě nebudou zastrašeni veřejným míněním.

To platí obzvláště pro změny klimatu. Uhlíková ekonomie je propletena s každým ohledem fungování systému, včetně životů nás, kteří v něm žijeme. Rozpoznání tohoto faktu vede mnoho ekologických aktivistů k závěru, že změna individuálního životního stylu je lidi jediné řešení. Protože všichni závisíme na energii založené na uhlíku, zdá se, že všichni jsme součástí problému.

Ale řešení, založené na tomto myšlení, nemohou fungovat. Není to jen otázka toho, že jsou jednotliví lidé sobečtí.

Pro mnoho lidí nejsou jiné cesty, jak v současnosti naplnit své základní potřeby. Můžete si myslet (jako já), že je iracionální, že lidé jedou do práce uzavření v tuně kovu, poháněné za vyfukování oxidu uhličitého. Ale bez přístupu ke kvalitní veřejné dopravě mají pracující mimo soukromého auta málo na výběr.

Existují skvělé návrhy uhlíkové neutrálních domů, ale stovky miliónů lidí po celém světě v takových domech nežijí a nemohou si dovolat koupit nové. V praxi nejjednodušší prostředky pro jednotlivce k omezení uhlíkové energie – šetřivé žárovky nebo pamatovat na vypnutí počítače – mají skoro takový efekt pro boj s klimatickými změnami, jako má plivání na poušti na boj se suchem.

To, že si tyto skutečnosti někteří lidé uvědomí, je vede k tomu, aby věřili ve stát jakožto zachránce. To je případ George Monbiota v jeho jinak skvělé knížce Horko („Heat“). Ukazuje, jak pouze státy světa mohou redukovat emise skleníkových plynů bez toho, aby se propadl životní standart lidí. Co neukazuje, je jak vytvořit tu sílu, aktivní masivní

sílu, která může donutit vlády států nejvíce znečišťujících zemí světa, k přijetí takových opatření. Předkládá obecně výborný politický program pro politickou sílu, která neexistuje.

Může být taková síla vytvořena skrze obvyklé formy volební politiky? Pokus vytvořit ji se střetává s tou samou mocnou překážkou, jež činí nemožná individuální řešení. Enviromentální aktivisté mohou skončit na chvostu za tím, co považují za politicky průchozí bez velkých otřesů současného systému. Tak lobují, aby země podle Kjótského protokolu na bázi tvrzení „je to alespoň z a č á t e k“, ačkoliv ten nezabránil prudkému růstu skleníkových plynů. Nebo vstupují do vlád, které nemají žádný vážný záměr přijímat opatření proti klimatickým změnám, jako to nedávno provedla irská Strana zelených.

K čemu jsou vlády dobré?

Mítink G8 ukázal, že různé vlády zaujímají zjevně velice rozdílné přístupy. Dokonce ti nejzapálenější neoliberálové jako Angela Merkelová, Nicolas Sarkozy a Tony Blair tvrdili,

chtějí regulace, které vetoval George Bush.

Toreflektuje fakt, že některé země jsou méně závislé na uhlíkové energii než jiné. Například západní evropské státy jsou méně rozhazovačné co se týče uhlíku než Spojené státy, protože neměli vlastní ropné zdroje a musely se snažit držet spotřebu na nízké úrovni. Francie má masivní

regulacím, nutným k prevenci klimatických změn. Místo toho preferují schémata „obchodování s emisemi“, které dovolí velkým znečišťovatelům pokračovat jako před tím, pokud podpoří redukci emisí jinde ve světě.

Oblíbené je zasazování stromů, které mohou absorbovat oxid uhličitý – i když stromy umřou a rozloží

důvod pro Bushovu náhlou konverzi k biopalivům je perspektiva nesmírně zvýšeného profitu pro agrobyznys Spojených států. Milióny akrů, které produkci jídla generovaly pouze průměrný zisk mají, pokud se změní v alternativu k benzínu, perspektivu vydělávat superzisky. Nadnárodní korporace, jež v tropickém

Třetím světem kontroly rozlehlé kusy země, se již těší na produkci ropy z olejových semínek.

Toto vše již má důležité dopady. Podle Financial Times se po celém světě zvyšuje cena jídla největší rychlostí od sedmdesátých let, a to ačkoliv je použití biopaliv ekvivalentem pouhé 1 procenta použití ropy. Ve střednědobém horizontu může být věc ještě horší.

Může dojít k vyčerpání světových rezerv obilí a olejových semínek. Změna vzorců počasí kvůli změně klimatu v některých důležitých jídlo produkujících oblastech zvýší pravděpodobnost neúspěšných sklizní. Výsledkem bude nejen zvyšování cen, ale i hladomor, který dopadne na milióny lidí.

Třídní konflikt

Z příkladů bionafty můžeme vést důležitý závěr.

zdroje jaderné energie. Britské emise skleníkových plynů se snižují, protože výrobní průmysl se snížil na polovinu. Takže mohou evropské státy tlačit na omezenou kontrolu, protože vědí, že to zasáhne jejich globální rivaly – Spojené státy nebo rapidně expandující čínskou ekonomiku – více než je samotné. Ale stále se nedokáží odhodlat k d a l e k o s á h l ý m

se za vypouštění uhlíkových plynů. Trh v tomto případě, jako v tolika jiných, není efektivním mechanismem. Firmy, které jsou experty na švindlování svých účetních knih, aby se vyhnuly placení daní, mohou snadno najít cesty k ošvindlování zpráv o svých emisích.

Konkrétní vlády prosazují alternativy, které jsou nejvýhodnější pro jejich vlastní specifické kapitalistické zájmy. Jeden

Solidarita je Váš časopis

Zaujaly Vás články v tomto čísle? Časopis Solidarita se snaží přinášet zprávy z protiválečného a antikapitalistického hnutí, stejně jako analyzovat situaci v ČR. Předplaťte si Solidaritu a dostávejte aktuální číslo vždy, když vyjde. Jsme otevřený časopis, který přivítá Vaše příspěvky a podněty. Kontaktujte nás!

Klimatické změny otevírají ničením prostředí, na kterém kapitalistický systém pro svou nepřetržitou expanzi a akumulaci závisí, ohromné trhliny uvnitř tohoto systému.

Náhlé změny klimatu se masivním způsobem dotýkají životů lidí a vytvářejí ohromné sociální a politické napětí. Zničením New Orleans vyšlona povrch veškeré třídní a rasové napětí ve Spojených státech. V Darfuru kombinace sucha a imperialistických intervencí způsobila, že se zemědělci a pastevci, kteří po generace mírumilovně koexistovali, obrátili v občanské válce jeden proti druhému.

Klimatičtí vědci správně varují, že nemůžeme s jistotou říci, že jedna událost jako hurikán Katrina nebo sucho v Darfuru je výsledkem globálního oteplování. Ale co můžeme s jistotou říci je, že změna klimatu způsobí mnoho událostí tohoto typu.

Na počátku tohoto roku zažilo Mexico City ohromný protest – „tortilový pochod“ proti cenám hlavní potraviny

v zemi. Její cena vylétla vzhůru, protože kukuřice, z které se vyrábí, je stále častěji používána jako surovina pro výrobu biopaliva. Plnění nádrží v Kalifornii způsobilo hlad v Mexiku. V letech, které nás čekají, můžeme očekávat mnoho takových protestů – bitvy, které staví třídu proti třídě a také, čehož bychom se měli obávat, stát proti státu nebo etnické nebo náboženské skupiny jednu proti druhé.

Případy, kdy civilizace zkolabovala kvůli ekologické devastaci, existují. Byla to například civilizace Mayů, která prosperovala v jižním Mexiku před 1200 lety. Přílišné obdělávání půdy vedlo ke snížení její úrodnosti, dokud nezačal hrozit masový hladomor. Ale vyšší třídy stejným způsobem netrpěly a vypukly hořké srážky, které zemi rozpoltily, protože lidé museli opouštět svůj zaběhaný způsob života.

Jinak to nebude ani až se projeví změny klimatu. Je nepravděpodobné, že bude

jedno velké hnutí, ale vypukne spousta zápasů, tak, jak budou na události reagovat rozličné třídy. Čeho se tyto zápasy budou skutečně týkat se bude často zdát komplexní. Kapitalisté a státy budou reagovat na potřebu něco dělat se skleníkovými plyny pomocí cenových a daňových opatření, které nevyhnutelně zasáhnou životní standardy chudých.

Takže budou protesty, stávky a povstání, jejichž bezprostředním cílem bude zvrátit toto zvyšování cen. Za tím může být silný smysl pro třídní křivdu, ale tato hnutí mohou být také zmanipulovaná částmi vládnoucí třídy, aby byl podpořen požadavek kapitalistů produkovat více emisí. A bude mnoho případů, kdy budou státy a kapitalisté přijímat opatření ke snížení životního standartu mas, ale budou je maskovat jako metody boje s klimatickými změnami.

Tváří v tvář těmto zápasům bude odpovědnost ležet obzvláště na těch, kdo vidí

změnu klimatu jako důsledek slepého rozvoje kapitalistické akumulace. To znamená pokusit se nasměrovat zápasy tak, aby byly chráněny životní standardy a podmínky lidí a zároveň představovány skutečné alternativy k vypuštění skleníkových plynů do atmosféry.

Jediná jistá ochrana proti změně klimatu je nahrazení společnosti, založené na akumulaci zisku společností založenou na produkci pro potřeby. Ale to se nestane, pokud budeme čekat s rukama v klíně. Vliv změny klimatu způsobí vystupňování všech zápasů, které živí kapitalismus a stejně tak způsobí nárazové protesty ohledně konkrétních problémů změny klimatu. Existuje pouze jedna cesta k tomu, aby se daly dohromady síly, potřebné k ukončení vlády systému, jež vytváří změnu klimatu. Je to skrze účast ve všech těchto zápasech a v jejich svázání dohromady do síly, jež může zpochybňovat kapitalismus jako celek.

Překlad MARTIN ŠAFEEK

90.let ruské revoluce:

Rusko: co selhalo?

Ruská revoluce roku 1917 byla první úspěšnou socialistickou revolucí na světě. Revoluce prokázala, že dělnická třída se může chopit moci i tehdy, tvoří-li ve společnosti stále jen menšinu. Světu byly předvedeny nové formy politických organizací, dělnické rady či sověty, pomocí nichž může dělnická třída společnost spravovat.

Podíváme-li se však na Rusko dvacet let poté, r. 1939, uvidíme společnost, která se, snad až na jasnou převahu státního vlastnictví nad soukromím, zcela vymyká jak Marxovým představám o socialismu, tak samotným cílům revoluce.

Je to společnost ovládaná absolutním diktátorem Stalinem, jenž se opírá o ohromný aparát tajné policie. Je to společnost, ve které neexistuje svoboda, diskuse, ani demokracie a kde i sebemenší projev nesouhlasu je trestán ězením, nebo smrtí.

Dělníci žijí v otřesné chudobě, nuceni pracovat dlouhé hodiny za minimální mzdu a to bez skutečných odborů, které by je bránily. Spousta rolníků musí snášet bídu a hladomory. Nerovnost, jež byla revolucí snížena, nyní znovu rapidně roste, zatímco noví vládcí, ředitelé a byrokraté se obohacují a hlásání rovnosti je bráno jako útok proti státu.

Tak kde se stala chyba? Na zodpovězení této otázky zřejmě závisí, bude-li možné dnes, v 21. století, kohokoliv přesvědčit pro

socialistickou revoluci. Než si na tuto otázku odpovíme, podívejme se, jaké jsou na to nejčastější názory.

Existují dvě hlavní skupiny lidí, podle nichž v Rusku k žádné chybě nedošlo. Jednou z nich je západní vládnoucí třída (a její ideologové) a na druhé straně sami stalinisté. Podle západní buržoasie je dělnická třída zcela neschopná vést společnost. Dělnická moc, svoboda a rovnost jsou pouhým snem, zatímco diktatura a tyranie je buď vědomím cílem, nebo při nejmenším nevyhnutelným důsledkem každého pokusu o vytvoření socialistické společnosti. Pohled stalinistů je (či spíše byl) takový, že Sovětský svaz třicátých let byl pravým vtělením socialismu a

Marxových a Leninových idejí. Všechno, co se tvrdí o tyranii a policejním státu je buržoasní propaganda.

Buržoasní představa je založena a) na předsudku proti dělnické třídě b) na neznalosti socialistických a marxistických idejí. Pohled stalinistů je založen buď na neznalosti nebo přímo popření faktů. Tento názor však vyvrací hory evidence, mnoho očitých svědků, včetně skutečných revolucionářů (viz. paměti Victora Serge), a konečně sama historie. Pokud by totiž Rusko a ostatní tzv. socialistické země skutečně byly pro pracující ony země zaslíbené, je neuvěřitelné, že by tyto režimy byly svrženy tak, jak se to stalo v letech 1989-91, tj. aniž by dělníci zvedli prst na jejich obranu.

Ti kdo přiznávají, že problém existuje, hledají většinou vysvětlení v charakteru a v ideologii

ruských politických vůdců – Stalina, Lenina a bolševické strany. V roce 1956 přiznal Chruščov ve své „tajném projevu“ na 20. sjezdu sovětské komunistické strany zločiny Stalinovy éry. Odsoudil „kult osobnosti“, který se vytvořil kolem Stalina a jeho sadistickou povahu. Kult i sadismus zde

mylném předpokladu. Všechno jsou to verze, které líčí „velké muže“. Jde o teorii historie, podle níž je samozřejmostí, že historie je utvářena předně idejemi a skutky malé menšiny, která je zrovna u moci (většinou králové, generálové ap., v tomto případě marxističtí teoretici a aktivisté). Ve

mocností, způsobila totální devastaci ruské ekonomiky. Je těžké si představit celý rozsah této devastace. Velkopřemyslová produkce klesla na 21% vzhledem k úrovni roku 1913. Zavíraly se továrny, přestávala fungovat doprava, šířily se epidemie cholery a tuberkulózy, všude panoval hlad. Navíc byla

úplně zničena ekonomická základna dělnické třídy a většina pokrokových dělníků byla ve válce zabita. Roku 1921 třída, která uchopila moc v roce 1917, prostě již neexistovala a nemohla tudíž nadále uplatňovat svou kolektivní vůli ve společnosti. Chybějící dělnickou třídu tak musela nahradit jiná společenská síla. Za normálních

skutečně byli, ale slabost tohoto vysvětlení je zřejmá: Proč se kult vůbec vyvinul, a proč si komunistická strana dosadila do čela sadistické monstrum, jakým byl Stalin.

Západní akademici většinou preferovali koncepci, ve které byl kladen důraz na roli Lenina a bolševismu. Zdůrazňován byl údajný totalitářský charakter Leninovy osobnosti a jeho ideologie, jež prý bolševická strana ztělesňovala. To potom vedlo více méně nevyhnutelně k nástupu stalinismu. Tento pohled ignoruje nebo snižuje význam i takových historických faktů, jako extrémě demokratickou povahu bolševické strany před, během a bezprostředně po revoluci, nebo skutečnost, že Stalin, aby mohl vytvořit svůj režim, musel fyzicky zlikvidovat celou starou bolševickou gardu.

Avšak především tato vysvětlení stojí na zcela

skutečnosti je historie utvářena bojem mezi třídami, který je podmíněn rozvojem výrobních sil a výrobních vztahů. Osud ruské revoluce pak musíme vysvětlit stejným historickým materialismem, kterým vysvětlujeme jakoukoli jinou historickou událost.

Skutečnou otázkou tedy je, proč dělnická třída, která získala moc v říjnu 1917, ji poté opět ztratila. Jestliže bereme toto jako jádro otázky, není těžké nalézt odpověď.

Za prvé, ruské hospodářství bylo ve srovnání s Evropou či Severní Amerikou velmi zaostalé, díky čemuž byl slabý rovněž průmyslový proletariát. To sice samo o sobě nebylo rozhodující (jinak by nebyl možný ani říjen 1917), ale od počátku to oslabovalo pozici dělnické třídy.

Za druhé, občanská válka, která následovala po revoluci a byla posílena intervencemi západních imperiálních

okolností by to mohla být aristokracie, nebo buržoasie, avšak ty byly vyvlastněny a vyhnány. Následkem toho se dostala do popředí státní a stranická byrokracie, která se stále více zbavovala lidové kontroly.

Konečně to byla izolace revoluce. Porážka revoluce v zahraničí, obzvláště v Německu, způsobila, že revoluční cíle byly nakonec podřízeny potřebám obnovy ekonomiky a vlastní dělnické třídy. Rusko bylo poté uvrženo pod obrovský ekonomický a vojenský tlak ze strany západního kapitalismu.

Byli to tyto materiální faktory, ne lidská povaha nebo nedostatky Marxovy či Leninovy ideologie, které zpečetili osud ruské revoluce, a daly vznik fenoménu stalinismu.

JOHN MOLYNEUX

Přeložil VITĚZSLAV LAMÁČ

Rasismus Západu

Palestinský myslitel Edward Said (1. 11. 1935 – 25. 9. 2003) dokazoval, že západní pojetí Východu bylo prosyceno rasistickými předsudky. GRACE LALLY se zamýšlí nad odkazem jeho teorie a jejím významem pro dnešek.

Každý protiválečný aktivista dobře zná pocity marnosti při poslechu sdělovacích prostředků a proválečných politiků mluvících o boji za „demokracii“ v Iráku, zatímco podněcují hysterii z údajných útoků „muslimských extrémistů“ na „naše hodnoty“.

Rasismus je zde zřejmý. Ale tento druh jazyka je součástí mnohem starší tradice v západní kultuře, jak takzvaní „experti“ poznávají a chápou obyvatele Blízkého východu a indického subkontinentu – dříve zvaných „Orient“.

Před mnoha lety byl „orientalista“ ten, kdo se zabýval studiem „Orientu“. Jednotliví orientalisté mohli být hodnoceni jako kompetentní či nekompetentní, ale vážnost jejich profese nebyla obecně zpochybňována.

Avšak roku 1978 palestinský vědec Edward Said hodil do tohoto soukolí velice hrubý písek. Jeho velmi vlivná kniha *Orientalismus* učinila z tohoto slova symbol rasismu, předsudků a útlatku.

Samozřejmě Said nebyl první, kdo začal tvrdit, že velká část toho, co bylo dosud napsáno o Orientě je klamné, zaujaté či naprosto mylné.

Avšak Said ukázal, jak obecně byly předsudky rozšířeny napříč rejstříkem kulturních a akademických prací na Západě. Tyto

předsudky pojímaly Orient jako to „jiné“ – jaksí zásadně odlišné od Západu a implicitně horší.

Said tvrdil, že nikdy neexistovalo žádné nezaujaté učení, které by studovalo Orient, neboť ti, kteří toto studium prováděli, žili na Západě, který vykonával koloniální nadvládu nad těmi, kteří představovali objekt

bylo výrazem této koloniální nadvlády, pokračuje, a kořenilo v dlouhotrvající západní tradici, která stavěla křesťanstvo do protikladu k islámskému světu. Tato opozice apriori ospravedlňovala koloniální projekt.

Said byl Palestinec pracující v USA a jeho studia se zaměřovala hlavně na

A především pracujeme s představou Orientu, který je neměnný a statický, protože máme historii, vědu a pokrok. Orientalismus tedy vytváří nejen falešné stereotypy Orientu, ale taktéž imaginární vyličení Západu pro nás samotné.

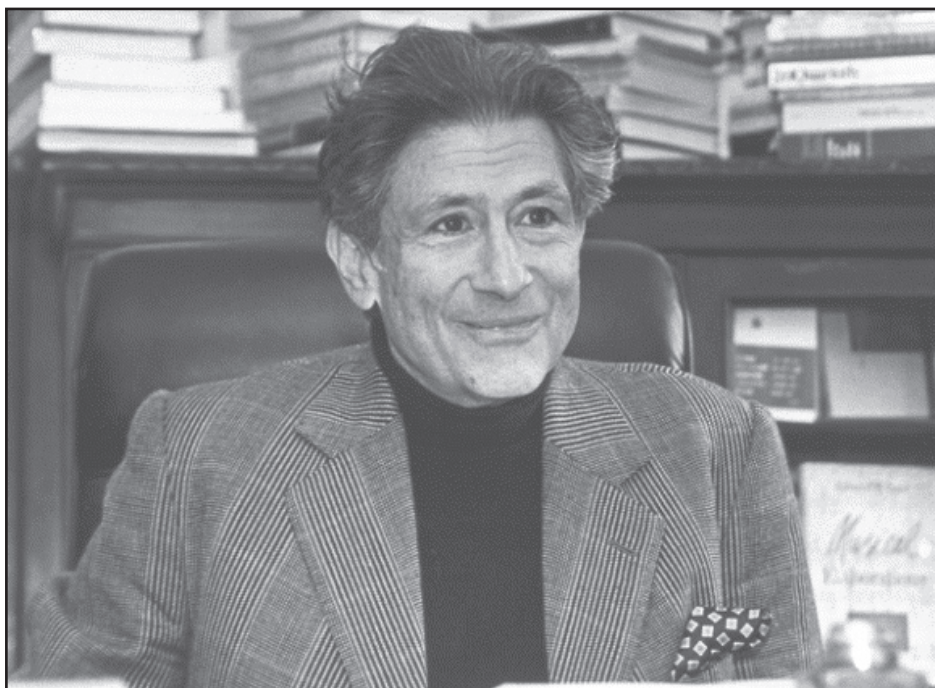
Pro ilustraci si stačí všimnout, jak jsou bojovníci iráckého odboje líčeni jako brutální nemyslní stvůry řízené prehistorickými a iracionálními náboženskými pohnutkami. Na druhou stranu „naši hoši“ vystupují jako zákonní, ohleduplní, sebeovládající se, řídící se nejvyššími pohnutkami odvahy, cti a všeobecných lidských ideálů.

Neudivuje pak, že milión mrtvých Iráčanů mizí bezejmenných nebo nejsou ani hodni být spočítáni. Iráčané

se mohou dokonce líčit jako „nevděční“ za snahy Západu jim „pomoci“.

Tento druh interpretace se rozšířil z akademických kruhů do všech oblastí západní kultury, od románu a filmu evidentně až po politickou kulturu.

Báseň Rudyarda Kiplinga z roku 1899 *Břímě Bílého muže* popisuje kolonizované jako „vaše nově chycené, vzdorné lidi, napůl ďábly a napůl děti“. V televizních programech 21. století jsou prezentováni jako ideologicky pobláznění a high technologií vyzbrojení teroristé.

tohoto studia.

Tento nerovný mocenský poměr teprve vytvářel objekt studia – „my“ jsme mohli studovat „je“, jelikož „oni“ byli odděleni od „nás“ a podléhali „naší“ moci.

Koloniální dobývání

Orientalismus jako akademická disciplína se zrodil teprve s koloniální okupací Blízkého východu a Indie západními mocnostmi, tvrdil Said. Tento proces začal obsazením Egypta Francouzi koncem 18. století. Akademické studium

Blízký východ a islám. Ale jeho koncepce „orientalismu“ byla záhy aplikována v případech všech nezápadních společností, jak jsou prezentovány na Západě.

Na Orient se nahlíží jako na obrácený zrcadlový odraz Západu – jako imaginární znázornění západních tužeb a obav projektovaných do jiných. Tak Orient je vždy „samič“, sexualizovaný a exotický – zatímco my jsme „samčí“, racionální a normální. Jsou nebezpeční, násilničtí a dětinští – my jsme jejich přirozenými pány, ochránci a vůdci.

Zajatci minulosti

Said sledoval, jak se dokonce zdánlivě apolitické učené práce, jako například překlady starověkých rukopisů, pohybují uvnitř tohoto myšlenkového rámce.

Západní učenci v 19. století se stávali majiteli (často doslova) orientálních knih a rukopisů a pohlíželi na ně jako na prostředky k vysvětlení „pravé“ povahy Východu.

Tímto způsobem byly tehdejší společnosti na Východě líčeny jako nerozlišitelná masa, uvězněná ve svých vlastních dějinách, jež neprodělala před příchodem z á p a d n í modernity jakýkoliv vývoj.

Přesvědčivost orientalistického „učení“ ještě posiluje zdání, že je založeno na hodnotově neutrální vědě. To považovali orientalisté za Saidovo největší kacířství.

Said uvedl a m e r i c k é h o historika Bernarda Lewise jako příklad

„orientalismu“. Dnes, téměř 30 let poté, stále brání bezúhonnost své profese.

Jeden z Lewisových stoupenců poznamenal během oslavy jeho 90. narozenin minulý rok: „Je vždy objektivní, zcela nezájatý a naprosto nezávislý. Toto v kombinaci s hloubkou jeho znalostí a velkou disciplínou jeho intelektu, dělá z Bernarda pravý ideál moudrému muži.“

Tento stoupenec byl americký viceprezident Dick Cheney. Dále popisoval, jak Lewisovy velké znalosti Blízkého východu osvětlují tamní události: „V 70. letech studoval spisy tajemného duchovního Chomejního a odhalil zárodky hnutí, které

chtělo nastolit teokratický despotismus. V roce 1990 napsal dílo Kořeny muslimské zloby, které předjímalo terorismus tohoto desetiletí.“

A m e r i c k é m u establishmentu se velice hodí, že stále působí takoví orientalisté jako Lewis. Dokazují, že problémy Středního východu koření v duchovní zaostalosti tamních obyvatel nebo v nevyhnutelném „střetu civilizací“.

Iluze, že studium Orientu je nezaujatou neutrální vědou, nepřestává tak být

Blízkém východě byl podle něj nevyhnutelně omezen arabským nacionalismem nebo islamismem.

Tato politická hnutí prostě přijala a obrátila orientalismus naruby prosazováním své vlastní verze „pravého“ a neměnného Orientu, tvrdil.

Podobně Said kritizoval západní levicově smýšlející autory, obviňující dokonce Karla Marxe z toho, že podlehl orientalismu. Vůbec nebral na vědomí Marxovy sebevědomé politické cíle v jeho spisech o britských koloniích, jelikož pro Saida,

jako je OSN. Tvrdil, že světový summit OSN konaný v Johannesburgu roku 2002 mohl znamenat „vítaný příchod nové kolektivní vůle“. Ve skutečnosti je OSN jasný příkladem toho, jak ideály všeobecných lidských práv jsou ztotožněny se zájmy západních velmocí.

Jindy nicméně Said popisuje orientalismus jako formu „hegemonie“, ideologie podporované vládnoucí třídou k prosazení jejích zájmů, využívající jejího současného bohatství a nadvlády nad produkcí.

T a t o koncepce se blíží marxistickému chápaní ideologie – uznává, že ideje vládnoucí třídy jsou přijímány mnoha lidmi napříč všemi třídami společnosti. Ale také poznamenává, že lidé se vypořádávají neustále s různými idejemi.

Tyto opoziční myšlenky mohou zapálit kdekoli, kde se lidé vzeprou zájmům elit a začnou

bojovat za svoje vlastní zájmy.

Proto existuje vždy možnost, že pracující třída na Západě a všichni utlačovaní imperialistickou nadvládou mohou najít společnou řeč a společný cíl ve svých rozdílných zápasech.

Moderní globální hnutí proti imperialistickým válkám a neoliberální globalizaci, například, aktivně zpochybnila názor, že svět je navždy rozdělen na „Západ a zbytek“.

V závěru svého života se Said zradikalizoval a začal se více politicky angažovat. Ostře odmítl dohodu z Osla uzavřené Organizací pro osvobození Palestiny a Izraelem v roce 1993, jelikož je chápal jako zradu

ani dnes nepostradatelnou pro fungování imperialismu. Avšak podléhá této iluzi opravdu každý?

Milióny lidí po celém světě bojují proti imperialismu – a staví se oprávněně skepticky vůči rasismu a lžím používaným k ospravedlnění války.

Tato všeobecná výzva orientalistickým stereotypům – na Západě i jinde – vyvolává vážnou kritiku některých předpokladů, jež tvoří základ Saidovy práce.

Said měl sklon pohlížet na orientalismus jako na všeobsahující a všeovládající systém vědění zabraňující prosazení každé ryzí alternativy. Například, veškerý odpor proti imperialismu na

orientalismus je zakotven v samotné struktuře jazyka, kterého všichni západní spisovatelé používají.

Část pravého problému představuje skutečnost, že Said kritizoval západní akademickou obec, ačkoli sám byl její součástí. Tím, že se soustředil na vědecké psaní, opomenul docenit úlohu boje při vytváření ryzích opozičních hnutí a myšlenek.

Nešťastné důsledky

To mělo dva nešťastné důsledky. Na jedné straně vykreslil dosti deprimující závěry o možnostech alternativy zdola.

Na druhou stranu mohl být docela nekritický k institucím

palestinské věci.

Při návštěvě Libanonu v roce 2000 hodil kámen přes hranici na izraelskou strážní věž – symbolický akt, jenž rozzlobil sionistickou pravici.

Said pomohl osvětlit proces vzájemného ovlivňování poznání a moci a

má výrazný trvalý vliv na to, jak se dnes hovoří a píše o „postkoloniálním světě“.

Jeho kritika orientalismu je dnes široce přijímána v akademických kruzích – ačkoli pravice nikdy neupustila od útoků na jeho dílo a snižování jeho

reputace.

Orientalismus jakožto mocný systém rasistických idejí ve společnosti je dnes rozšířen stejně jako kdykoliv dříve, podněcuje a strukturuje každodenní islamofobní rétoriku v médiích.

Toto snad více než

cokoliv jiného dosvědčuje, že bitva idejí musí nakonec přejít ve válku mezi nimi – bohatými a mocnými – a námi – utiskovanou a vykořisťovanou většinou po celém světě.

Přeložil PETR DVOŘÁK

Immanuel Wallerstein:

Je na programu útok na Írán?

Írán je zase na prvním místě zpravodajství. Skoro každý den slyšíme, jak vládní činitelé USA odsuzují jeho zločiny a dávají jasně najevo, že vojenská varianta je blízko.

Čteme o tom, jak se letecké a námořní síly USA připravují k útoku. Blogosféra je přecpána prohlášeními, které jsou proti takovému útoku protestují. Schyluje se k němu? A byl by „racionální“?

Racionalita je závislá na cílech jednajícího. Proto nejdříve analyzujeme možné záměry těch, kteří takový útok podle všeho prosazují, stejně jako záměry těch lidí u moci, kteří jsou proti. A pak se podívejme na pravděpodobné důsledky útoku, pokud by k němu došlo. Zdá se, že útok prosazují dvě hlavní skupiny –viceprezident Cheney se svými přáteli a současná vláda Izraele se svými přáteli.

Izraelci se netají svým přesvědčením, že se Írán rychle blíží k bodu, kdy bude mít jaderné zbraně a že to představuje pro stát Izrael obrovské nebezpečí. Přejí si, aby někdo íránská zařízení vybombardoval. Byli by raději, kdyby to namísto nich udělaly Spojené státy, a to ze dvou důvodů: protože USA mají k dispozici větší vzdušné síly a protože by to Izrael méně poškodilo politicky. Vyhrožují ale, že pokud tak USA brzy neučiní, udělají to sami. Z izraelského pohledu by šlo o opakování podle nich úspěšného bombardování íráckého zařízení Osirak roku 1981. Tento cíl je pro Izraelce tak důležitý, že - jak vyšlo nedávno najevo -, v

letech 2002 a 2003 Izrael naléhal na Spojené státy, aby před útokem na Írán nejdříve zaútočily na Írán.

Cheney má pravděpodobně jiný cíl. Se svými přáteli si možná není natolik jist, že by útok na

útok na Írán by zlepšil vyhlídky republikánů v roce 2009, dál by posunul vnitřní militarizaci Spojených států, dál posílil postavení prezidenta a oslabil občanské svobody. Pokud má tyto cíle, na dosažení určitých výhod v Íránu by nezáleželo.

náčelníků štábů si myslí, že to je špatný nápad. Je pravděpodobné, že takto smýšlejí i důležité šéfové korporací, což pravděpodobně znamená, že proti útoku je také ministr financí Henry Paulson. Vojenskou akci

podle všeho odmítají spojenci USA včetně Britů. A je zřejmé, že proti této akci je i vláda Íráku. Takže na jedné straně je Cheney a Izraelci, na druhé všichni ostatní.

Argumentace oponentů se do značné míry opírá o analýzu důsledků p ř í p a d n é h o vzdušného útoku. První otázka zní, jak by byl účinný. Je jasné, že Íránci vyvodili poučení z izraelského leteckého útoku na Írák. Rozptýlili svá jaderná zařízení, kterých je podle všeho hodně, a umístili je hluboko pod zem. Výzvědné poznatky USA o těchto zařízeních jsou pravděpodobně hodně omezené a není vůbec jisté, jestli

by letadla USA byla vůbec schopna zjistit je všechny nebo zničit všechny, která by dokázala identifikovat. A pokud by Spojené státy nebyly schopny vyslat do boje pozemní síly, mohl by z

Írán byl tak úspěšný, jako izraelský útok na Írák roku 1981. Chenemu ani tak nejde o to, co by útok způsobil v Íránu, jako o jeho důsledky ve Spojených státech. Pravděpodobně očekává, že

Je jasné, že existují mocné síly odmítající takový útok. Vliv neokonzervativců v americké vládě značně poklesl. Zdá se, že jak ministryně zahraničí Condoleezza Rice, tak ministr obrany Robert Gates a Sbor

SocSol v hnutí

Když je hladina klidná, i vlny způsobené malým kamenem jsou viditelné.

SocSol není velkou skupinou, naše aktivita je však důležitá i v rámci ČR.

1998 je rasisty zavražděn zahraniční student. SocSol iniciuje sérii bouřlivých protestních demonstrací. Vzniká Iniciativa proti rasismu. Její aktivisté např. přelepují volební billboardy Republikánů, pořádají blokády volebních stánků. Přispějeme k tomu, že v českém parlamentu nesedí fašisté.

2000 v Praze se připravuje sjezd MMF, symbolu sociální a ekologické devastace v globálním kapitalismu. SocSol se aktivně zapojuje do Iniciativy proti ekonomické globalizaci (INPEGU).

Protesty jsou velkým úspěchem hnutí. Na demonstraci se sjede 15.000 lidí, finančníci končí o den později.

2002 Ve Florencii se koná první Evropské sociální fórum (ESF). Zde probíhá milionový protest proti chystané invazi do Iráku. SocSol jako jediná česká antikapitalistická skupina pořádá na fórum výpravu.

Organizujeme také početné kontingenty z ČR na následná ESF v Paříži a Londýně.

2003 Bush útočí na Irák. SocSol inspiruje vznik Iniciativy proti válce a podílí se na jejím fungování. Iniciativa se stává ohniskem demonstrací proti chystané invazi.

I v lidé v ČR se tak zapojí do největší světové protiválečné demonstrace v dějinách. 15.2.2003 protestuje 15 miliónů lidí.

USA a Británie dnes uvažují, jak se stáhnout. K tomu značně přispělo protiválečné hnutí.

2006 plánuje se vybudování raketové základny. Vzniká Iniciativa Ne základnám. Do této doby sdružuje více než čtyřicet organizací, organizuje petici, debaty, demonstrace a happeningy. U vzniku však byly skupiny pouze tři – a hádejte, kdo byl zase u toho?

Zastavení základen by bylo velkým vítězstvím demokracie v ČR a posílením hnutí proti globálnímu kapitalismu a válce.

Immanuel Wallerstein:

toho být vojenský neúspěch. Pozemní síly ale nasadit nemohou, protože je prostě nemají.

Zadruhé by Iránci pravděpodobně reagovali nějakou vojenskou a politickou akcí buď v Iráku nebo v Afghánistánu, případně v obou zemích, což by mohlo mít pro Spojené státy značně negativní důsledky. V Afghánistánu dosud Spojené státy a Irán táhly více méně za jeden provaz a USA si nemohou dovolit přijít o

odsoudilo stejně jako Čína. Pokud jde o takzvané umírněné arabské režimy, ať se jakkoli obávají síly Iránu, zdá se nepravděpodobné, že by si mohly dovolit aplaudovat agresivní akci proti muslimské zemi. Těm z nich, které mají významné šíitské menšiny, by hrozily masové demonstrace, jejichž potlačení by mohlo být obtížné.

Konečně je pravděpodobné, že okamžitým důsledkem bombardování Iránu silami USA by bylo

také ekonomický tlak. Cheney určitě namítá, že ani to nebude fungovat. A má podle všeho pravdu.

Bylo by tedy pro Spojené státy „racionální“, aby bombardovaly Irán? Skoro určitě ne, a to nejen z hlediska současné vlády USA, ale dokonce ani z hlediska Izraele. Mohlo by to být „racionální“, jestliže je předním cílem změna současné politické atmosféry ve Spojených státech, ale cena za to by byla velmi vysoká.

mlčenlivou iránskou podporu.

Zatřetí je obtížné předpovědět konkrétní dopady na Irák. Určitě by ale nepomohlo zlepšit už teď slabou politickou pozici USA v Iráku, kdyby Spojené státy nutily vládu al-Malikiho, aby k této věci zaujala stanovisko. Pokud by ji k tomu přiměly, je velmi nepravděpodobné, že by hlavní šíitské strany udělaly něco jiného než podpořily Irán, přinejmenším mlčky.

Začtvrté by reakce ostatních důležitých světových mocností byla v nejlepší případě rezervovaná. Evropa by veřejně řekla málo, ale bombardování by určitě neuvítala potleskem. A Rusko by ho pravděpodobně

ztroskotání současných diplomatických jednání mezi Spojenými státy a Severní Koreou, protože útok by potvrdil nejhorší obavy Severní Koreje.

Stručně shrnuto, způsobil by se tím diplomatický zmatek a vyvolalo riziko dalšího rozsáhlého násilí na Středním východě. A pokud by nebylo dosaženo jasné vojenské výhody, zisk Izraele by mohl být velmi omezený. Právě to říkají nepochybně lidé v současných debatách ve vládních kruzích USA. Jedinou slabinou odpůrců vojenské akce ve vládě je skutečnost, že jako alternativu mohou nabídnout pouze další diplomatické snahy a možná

Mnoho komentátorů na světové levici říká, že by Spojeným státům bombardování nakonec prošlo, protože reakce, o nichž jsem právě mluvil, by byly vcelku chabější, než jak tvrdím ve své analýze. A někteří říkají, že zoufalci (za něž považují jak Cheneyho, tak izraelskou vládu) se ve svém jednání nenechají omezovat analýzou důsledků toho druhu, jaký zde překládám. Možná. Ale podle mého názoru je prosazení takové „zoufalé“ akce velmi málo pravděpodobné, ne-li zcela nemožné.

© IMMANUEL WALLERSTEIN,
komentář č. 217, 15.9.2007
Z angličtiny přeložil
RUDOLF PŘEVŘÁTIL

Noam Chomsky: Moc a teror

Zvěrstva, kterých se dopustíte někde jinde, neexistují a zvěrstvo je jenom to, co se stane nám. Tak by se dala zjednodušeně shrnout knížka Noama Chomského - *Moc a teror: Přednášky a rozhovory uskutečněné po 11.9.* Tato kniha se věnuje se věnuje "americké schizofrenii", která vidí ohromný rozdíl v tom, kdo masakry dělá, ale ještě větší v tom kdo je jejich obětí. Nepřímou ukazuje, že 11.9. je důsledek státního terorismu, na kterém se Amerika podílí. Protože jak píše Chomsky: „Téměř za kterýmkoliv zločinem, ať už se jedná o pouliční zločin, válku nebo o cokoliv jiného, se obvykle skrývá něco, co v sobě nese prvky legitimacy.“

Kniha je rozdělena do čtyř částí, které ohraničují jednotlivé přednášky, rozhovory a další informace o Noamu Chomském. První část: „Rozhovor s Noamem Chomským pro film *Moc a teror*“ se věnuje již zmíněné schizofrenii a úžasné rychlého zapomínání (či nevědomosti) na činy americké administrativy ve „válkách proti teroru“. O tomto druhu paměti Chomsky píše: „Takového stupně disciplíny by podle mě nějaký totalitní stát nemohl vůbec dosáhnout.“ Analyzuje také motivace zemí, které přistoupili na válku proti Afghánistánu a tu buď z vděčnosti za vojenskou a finanční podporu (Turecko) či aby se „očistili“ od zvěrstev, které páchali ve vlastní zemi (Rusko, Čína). Na rozborech Norimberských a Tokijských procesů ukazuje, že za mnoho zločinů nebyli vojáci Osy souzeni z toho důvodu, že americká a britská armáda, je dělali sami a to často v mnohem větším měřítku (např. bombardování městských aglomerací). Ukazuje, že za

zločin bylo označeno vše, čeho se nedopustili USA a VB. Ovšem některé zločiny za které byli Němci a Japonci souzeni, páchali, v ještě odpornější verzi, Spojené státy ve válce ve Vietnamu. „Za válečný zločin bylo zcela příhodně prohlášeno otevření hrází v Holandsku. O pár let později v Severní Koreji, když americká letadla srovnala se zemí úplně všechno (nakonec nezůstalo vůbec nic, na co by se dala shodit bomba), začala bombardovat přehrady“. Poukazuje na článek v časopise *Christian Science Monitor* a v něm uveřejněný článek o tom, zda se mají bombardovat nákladní auta, nebo přehrady. Autor článku se rozplývá nad smrtelnou efektivitou bombardování hrází, ale nakonec je pro bombardování aut, protože dopravují výzbroj nepříteli. O tom se ani totalitnímu státu nesnilo.

Druhá část knihy je přednáška: „Americké zbraně, lidská práva a sociální zdraví“. V této části se věnuje rozboru teorií Larse Schultze a Edwarda Hermana. Obě se týkají vztahu Ameriky se zeměmi, kde se porušují lidská práva. Larse Schulze napsal: „Americká pomoc plyne neúměrně latinskoamerickým vládám, které mučí své občany“. E. Herman šel ještě o kousek a přišel na to, že: „Jeden z nejtěsnějších vztahů existuje mezi americkou pomocí a zlepšováním investičních poměrů. S tím, jak se zlepšují podmínky pro investory v oblasti čerpání přírodních zdrojů atd., roste i zahraniční pomoc“. Zlepšení investičních poměrů znamená zavraždit organizátory odborů, zemědělské předáky, umučit kněze, povraždit rolníky, zničit sociální programy atd. Když toto uděláte stanete se vhodnou zemí pro americký

kapitál. Dále Chomsky rozebírá Reaganovu „válku proti teroru“, kterou utrpěla hlavně Střední Amerika (Nikaragui, Salvador, Guatemala, Honduras) a Blízký východ (Libanon, Tunisko). Jedná se o neustálé o prvek vytváření lepších investičních poměrů. Poté co daná země projeví první znaky „demokracie“ začne od USA dostávat vojenskou a finanční pomoc, která vládě pomůže s vytvořením ještě lepších investičních podmínek tím, že učiní již zmíněné kroky. Tyto zvěrstva provádí většinou armáda země a USA posílá další podporu. Tak se Amerika většinou vyhnula přímému napadení státu, získala nový trh a mohla se spolehnout na oddanost vlády. Jedinou výjimkou bylo Nikaragui, kde armáda bránila lid, zatímco vláda i opozice útok uvítali. Už pracovali na zlepšení podmínek pro investory, ale armáda státu, se jim postavila na odpor. Amerika zaútočila a desítky tisíc lidí byli zabiti (přesná čísla nejsou známá, protože Američané je, jako vždy, nepočítali). Nikaragui se obrátila proti tomuto státnímu terorismu na Mezinárodní soudní dvůr, který USA odsoudil k reparacím a odchodu ze země. Obyvatelstvo země se však nakonec podvolilo a zvolilo amerického kandidáta, ale až po té co USA začala bombardovat zdravotnická centra a rolnická družstva.

Kniha Noama Chomského je plná podobných příkladů, rozborů a historických analýz. Přestože se jedná o jeho poněkud slabší dílo, jsou v něj všechny jeho kvality. Chomsky opět ukazuje svoje nesmírné

historické znalosti a logické myšlení. V jeho díle není žádná zaslepenost proti USA jako celku. Jeho příští kniha může být o jakékoliv zemi, která se podílí na zvěrstvech a státním terorismu. Sám píše, že to že USA páchá nejvíce zvěrstev je dáno její velikou mocí.

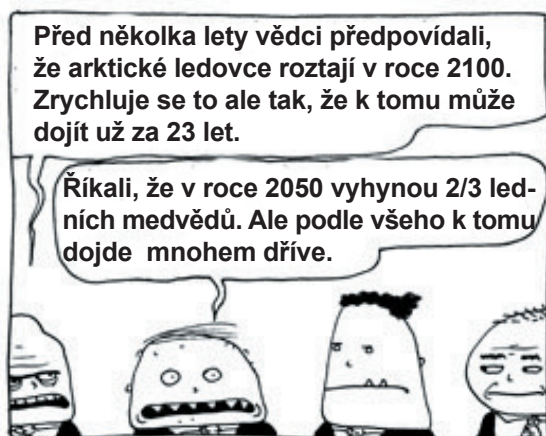
Jasným důsledkem kapitalistického systému je to, že tyto zvěrstva jen tak brzy nepřestanou. Amerika bude podporovat jakýkoliv stát, který poskytne dobré investiční podmínky pro nadnárodní společnosti a jiné obchodní subjekty. Avšak každý tento stát může potkat ještě horší osud než Irák.

Rada Chomského: „Všechny trápí otázka, jak s terorismem skoncovat. Přitom řešení je velmi jednoduché: přestaňte se na terorismu podílet. To samo o sobě dokáže míru terorismu ve světě ohromně snížit“.

FILIP REUEL MOLNÁR

Noam Chomsky - Moc a teror: Přednášky a rozhovory uskutečněné po 11.9. Nakladatelství: Mezera. Dop. cena: 218,-Kč

Jsme aktivní v hnutí proti základnám USA

Organizujeme protesty proti Bushově "nekonečné válce"

Jsme aktivní v hnutí proti globalizaci korporací

Jsme proti školnému, deregulaci nájemného, sociálním škrtům

ZDOLA

PROTI

GLOBÁLNÍMU

KAPITALISMU

- ☐ Chci více informací o SocSol a jejích aktivitách
- ☐ Chci se připojit ke skupině Socialistická Solidarita

Jméno:

Adresa:

Telefon:

E-mail:

Vyplněný ústřížek pošlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6.

PŘIDEJTE SE K SOCSOL!

Za čím stojíme

Proti kapitalismu

Kapitalismus dnes nedokáže řešit nejzákladnější problémy lidské společnosti či přímo jejich řešení znemožňuje. Tím nejenže brání dalšímu pokroku na cestě ke svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti, nýbrž ohrožuje i samu existenci lidstva. Celá dnešní společnost žije z výsledků práce námezdně pracujících většiny obyvatelstva.

Pouze kolektivní převzetí celospolečenského bohatství pracujícími a demokratické plánování, řízení výroby a distribuce jejích výsledků mohou vést k svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti.

Dnešní systém je v principu nereformovatelný. Struktury současného parlamentu, armády, policie a soudní moci byly vytvořeny vládnoucí třídou a jsou konstruovány tak, aby bránily její výlučné postavení.

Stejně odmítavý postoj zaujímáme k minulému režimu z let 1948-89 (a také k ostatním režimům ve východní Evropě, Číně, apod.), který nepovažujeme za socialismus, nýbrž za státně byrokratickou formu kapitalismu. Místo toho se hlásíme k tradici levé opozice proti těmto režimům.

Za socialismus zdola

Podporujeme boje pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, za bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení, za rovný přístup ke vzdělání a informacím a všechny jejich ostatní emancipační snahy. Místo parlamentní politiky prosazujeme alternativu nezávislé aktivity pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací, apod.

Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození. Místo institucí kapitalistického státu navrhujeme systém společenské samosprávy, tedy úplné rozšíření demokracie do všech sfér společenského i hospodářského života.

Solidarita

Usilí o socialismus je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví pracující různých zemí, různé barvy pleti, různé národnosti, různého pohlaví, sexuální orientace či profese. Podporujeme tedy kampaně a boje proti rasismu, za úplnou politickou i ekonomickou rovnost žen a mužů, proti diskriminaci homosexuálů a lesbiček, apod.

Fašismus považujeme za akutní hrozbu pracující třídy a svobodám a demokratickým právům, které v minulosti vybojovala. Boj proti fašismu je pro nás navýsost aktuální a prioritní.

Revoluční organizace

Aby bylo možno efektivně prosazovat tyto myšlenky, je třeba, aby se nejbojovnější části pracující třídy, studentstva a mládeže zorganizovaly v revolučně socialistickou stranu, jejíž zárodkem chceme být. Vybudovat takovou stranu je možné pouze účastí ve skutečném dělnickém hnutí a aktivitou v masových organizacích pracující třídy – například v odborech.

Ostatním pracujícím chceme v praxi ukázat, že zájmy reformistických předáků odborů, sociální demokracie nebo komunistické strany nejsou totožné s jejich zájmy. Vyzýváme všechny, kdo souhlasí s našimi základními tezemi, aby se k nám připojili.

www.socsol.cz

Sto let rovného volebního práva

Dne 26. ledna 1907 podepsal císař František Josef I. zákon o všeobecném rovném volebním právu (samozřejmě se i nadále nevztahovalo na ženy; ty jej získali až po vzniku československa v roce 1918). Dosavadní volební systém v Rakousko-Uhersku byl založen na tzv. kuriálním systému, uzákoněném únorovou ústavou z roku 1861. Voličská obec byla rozdělena do čtyř kurií. První kurie zahrnovala třídu velkostatkářů, druhou představovali příslušníci obchodních a živnostenských komor (obě dohromady delegovaly 30% poslanců), třetí tvořila města (33% poslanců) a čtvrtou venkovské obce (37% poslanců). Ve čtvrté kurii tak připadal jeden mandát na 129 000 voličů, zatímco v první na pouhých 20 voličů. Později přibyla ještě pátá kurie a od roku 1897 kurie šestá všeobecná, v níž volili všichni muži starší 24 let (včetně příslušníků zbývajících pěti kurií).

Boj za všeobecné a rovné

volební právo představoval od počátku jeden z hlavních cílů sociální demokracie. Pod dojmem stávek a demonstra-

policií. Jejich výsledkem byla již zmíněná volební reforma z roku 1896. Novým impulzem se staly revoluční události v

obecné, rovné, tajné a přímé volební právo pro muže od 24 let pro volby do poslanecké sněmovny říšské rady. Pasiv-

ní volební právo bylo limitováno věkem 30 let. Pod pokutou byla uzákoněna povinná volební účast. Nadále však zůstávala řada omezení aktivního volebního práva. Vyloučení byli muži, kteří nebydleli aspoň jeden rok v dotyčné obci, či kteří pobírali chudinskou podporu, ale také příslušníci armády a četnictva. Při přepočtu hlasů na mandáty zůstal zachován většinový systém – volební okresy byly jednomandátové.

První volby do říšské rady na základě tohoto zákona se konaly v květnu 1907. V českých zemích zvítězili čeští agrárníci s 28 mandáty, druhá sociální demokracie obdržela 24 mandátů a získala také absolutně nejvyšší počet hlasů. Nejsilnější zastoupení z německých stran měli sociální demokraté (21 mandátů) a agrárníci (19 mandátů).

PETR DVORÁK

cí za všeobecné volební právo v Belgii roku 1893 začali také rakouští sociální demokraté docenovat mimoparlamentní formy boje. Došlo k vlně demonstrací, jež mnohdy končili i krvavými střety s

Rusku roku 1905. V září vydalo vedení rakouské sociální demokracie výzvu k boji za rovné volební právo. Pod tlakem veřejného mínění navrhl císař v ministerské radě zásady volební opravy.

Výsledkem dlouhých jednání byl soubor zákonů z ledna 1907, které zaváděly vše-

obecné volební právo pro muže od 24 let pro volby do poslanecké sněmovny říšské rady. Pasiv-

Předplatte si Solidaritu

- ☐ Chci si předplatit následující čísla v ceně 100 Kč (včetně poštovného - dotujeme polovinu)
- ☐ Distribuční předplatné - chci si předplatit exemplářů časopisu.

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6, nebo objednávejte na info@socsol.cz. Info: 775205682

Společně proti neonacistům!

V noci z 9. na 10. listopad r. 1938 napadli nacisté po celém Německu židy, jejich byty, obchody, synagogy. 30 tisíc lidí bylo odvlečeno do koncentračních táborů. Kvůli rozbitému sklu na chodnících se ujal označení „Křišťálová noc“.

Česká neonacistická skupina „Národní odpor“ nyní

nahlásila na 10. listopad pochod Židovskou čtvrtí. Magistrát pochod schválil, ale začíná se formovat široká fronta odporu proti nacistům. Sledujte na našich webových stránkách detaily chystaného antifašistického protestu a podpořte ji i svou účastí.

Web: www.socsol.cz